

JUSTIITSMINISTEERIUM

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet
info@ttja.ee
Endla 10a
10142., Tallinn

Meie 10.04.2024

nr 10-4/3388-2

Arvamuse küsimine direktiivi (EL) 2023/2673 ülevõtmise valikute kohta

Lugupeetud koostööpartnerid

Kolleegid on algse kaasamiskirjaga seoses juhtinud tähelepanu sellele, et kirja all märgitud lisaadressaatide loetelu ei ole täielik. Kontrollisime olukorda ja tõepoolest on automaatselt koostatud nimekirjast suur hulk lisaadressaate puudu. Seetõttu saadame identse sisuga kaasamiskirja, mille all on märgitud kõik lisaadressaadid. Vabandame segaduse pärast!

Justiitsministeerium on alustanud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi (EL) 2023/2673, 22. november 2023, millega muudetakse direktiivi 2011/83/EL seoses finantsteenuste kauglepingutega ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2002/65/EÜ (edaspidi: **finantsteenuste kaugturstuse direktiiv**) ülevõtmist riigisisesele õigusesse. Direktiiv on arvutivõrgus kättesaadav järgmisel veebilehel: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2023/2673/oj?locale=et>.

Finantsteenuste kaugturstuse direktiiv on kõrgetasemelist tarbijakaitset silmas pidades maksimaalselt harmoneeriv, s.t liikmesriikidel ei ole lubatud ülevõtmisel säilitada ega kehtestada ei leebemaid ega rangemaid riigisiseseid õigusnorme võrreldes direktiivides sätestatuga (direktiivi põhjenduspunkt 4). Siiski annab direktiiv liikmesriikidele teatud sätete juures valikuvabaduse nende riigisisesele õigusesse ülevõtmisel ning sisaldab viiteid teemadele, mis on liikmesriikide pädevuses.

Eelnevat arvestades oleme liikmesriikidele jäetud peamised valikukohad kaardistanud ning soovime teada, missugust lahendust liikmesriikidele antud valikuvõimaluste raames allpool toodud alternatiividest te eelistate. Selleks esitame teile arvamuse avaldamiseks otsustamist vajavad punktid.

Palume teil oma seisukohti ka põhjendada.

Ootame teie vastuseid **nelja nädala jooksul** kirja kättesaamisest arvates.

Küsimused

1) Kohaldamisala

Finantsteenuste kaugturstuse direktiiviga laiendatakse direktiivi 2011/83/EL kohaldamisala kauglepingu alusel pakutavatele finantsteenustele (finantsteenuste kaugturstuse direktiivi põhjenduspunkt 10 ja art 1(1)(a) ja (b)). Finantsteenuse on direktiivi 2011/83/EL art 2 p 12 kohaselt panga-, krediidi-, kindlustus-, personaalpensiooni, investeerimis- või makseteenus. Selles kontekstis tuleks eluaseme säästukontot ja tarbijakrediidilepingut käsitada finantsteenustena (finantsteenuste kaugturstuse direktiivi põhjenduspunkt 9). Seejuures ei hõlma finantsteenuste kaugturstuse direktiiv selliseid finantsteenuste lepinguid, mis on sõlmitud muul moel kui sidevahendi abil. Seepärast võivad

liikmesriigid kooskõlas EL-i õigusega kindlaks määrata, milliseid norme selliste lepingute suhtes kohaldatakse, sealhulgas kohaldades finantsteenuste kaugturstuse direktiivis sätestatud nõudeid lepingute suhtes, mis ei kuulu direktiivi kohaldamisalasse (finantsteenuste kaugturstuse direktiivi põhjenduspunkt 11).

Küsimus: kas peate finantsteenuste kaugturstuse direktiivis sätestatud nõuete kohaldamist vajalikuks selliste lepingute suhtes, mis direktiivi kohaldamisalasse ei kuulu (s.o muul viisil kui sidevahendi abil sõlmitud finantsteenuste lepingud)?

2) Lepingueelse teabe keelenõuded

Finantsteenuste kaugturstuse direktiivi art-ga 1(4) lisatakse direktiivi 2011/83/EL uus artikkel 16a, millega kehtestatakse teavitamismõtted tarbijale suunatud finantsteenuste kauglepingute korral. Nii peab kaupleja esitama aegsasti enne seda, kui kaugleping või vastav pakkumine muutub tarbijale siduvaks, tarbijale selgel ja arusaadaval viisil art-s 16(a)(1) märgitud teabe. Art 16a(2) annab liikmesriikidele võimaluse säilitada või kehtestada oma õiguses art-s 16(a)(1) osutatud teabe suhtes keelenõuded eesmärgiga tagada, et tarbija saab sellisest teabest kergesti aru.

Oluline on siinjuures juhtida tähelepanu art 16a lõikele 10 ehk kui finantsteenuse osutamisele kohalduvad juba muus liidu õigusaktis sisalduvad normid sellise teabe kohta, mis tuleb esitada tarbijale enne lepingu sõlmimist, kohaldatakse finantsteenuste suhtes ainult kõnealuse liidu õigusakti norme, olenemata asjaomaste normide üksikasjalikkusest, kui kõnealuses liidu õigusaktis ei ole sätestatud teisiti.

Küsimus: kas peate tarbijale suunatud finantsteenuste kauglepingute lepingueelse teabe suhtes kohalduvaid keelenõudeid vajalikuks?

3) Rangemad nõuded lepingueelsele teabele

Direktiivi 2011/83/EL lisatav uus artikkel 16a kehtestab teavitamismõtted tarbijale suunatud finantsteenuste kauglepingute korral. Art 16a(9) jätab aga liikmesriikidele võimaluse säilitada või kehtestada kooskõlas EL-i õigusega rangemaid nõudeid lepingueelse teabe kohta kui need, millele on art-s 16a osutatud.

Küsimus: kas peate selliseid rangemaid nõudeid vajalikuks? Kui jah, siis palun täpsustage, millised need rangemad nõuded võiks olla.

4) Taganemisõiguse erandid

4.1. Finantsteenuste kaugturstuse direktiivi art-ga 1(4) lisatakse direktiivi 2011/83/EL uus artikkel 16b, mis reguleerib tarbija finantsteenuse kauglepingust taganemisõigust. Samas näeb art 16b(7) ette, et erandina art-st 16b võivad liikmesriigid seoses taganemisõiguse või järelemõtlemisajaga otsustada kohaldada järgmiste finantsteenuste suhtes hoopis järgmisi sätteid:

- a) direktiivi 2014/17/EL art 14 lõiget 6 nende krediitilepingute suhtes, mis on kõnealuse direktiivi art 3(2) alusel selle kohaldamisalast välja jäetud.

Direktiivi 2014/17/EL art 3(2) kohaselt ei kohaldu nimetatud direktiiv järgmiste lepingute suhtes:

- 1) kinnisvara tagatisel pakutava toote krediitilepingud, mille puhul krediidiandja i) maksab krediidi välja ühekordse maksena, perioodiliste maksetena või muul kujul, saades vastusooritusena teatava summa elamukinnisvara tulevases müügist saadavast tulust või õiguse asjaomase elamukinnisvara suhtes, ning ii) ei nõua krediidi tagastamist enne ühe või enama kindlaks määratud sündmuse toimumist tarbija elus, nagu liikmesriigid on määratlenud, välja arvatud, kui tarbija ei täida oma lepingulisi kohustusi, mis lubab krediidiandjal krediitileping lõpetada;
- 2) krediitilepingud, mille puhul töödandja annab kõrvaltegevusena krediiti oma töötajatele ja kui sellist krediiti antakse intressivabalt või kui sellise krediidi kulukuse aastamäär on valitsevast turumäärast madalam ja kui sellist krediiti ei pakuta üldiselt avalikkusele;
- 3) krediitilepingud, mille puhul krediiti antakse intressivabalt ja ilma muude seonduvate kuludeta, välja arvatud krediidi tagamisega otseselt seotud tegevusega kaasnevad kulud;
- 4) arvelduskrediidi vormis krediitilepingud, mille puhul tuleb krediit tagastada ühe kuu jooksul;

- 5) krediidilepingud, mis sõlmitakse kohtus või muus ametiasutuses saavutatud kokkuleppe tulemusena;
- 6) krediidilepingud, mis on seotud olemasoleva võla maksetähtpäeva tasuta edasilükkamisega ja mis ei kuulu direktiivi 2014/17/EL art 3(1)(a) kohaldamisalasse (art 3(1)(a) järgi kohaldatakse direktiivi krediidilepingute suhtes, mis on tagatud hüpoteegiga või muu võrreldava tagatisega, mida liikmesriigis tavaliselt elamukinnisvarale seatakse, või elamukinnisvaraga seotud õigusega).

Küsimus: kas peate finantsteenuste kaugturstuse direktiivi art 16b asemel vajalikuks kohaldada direktiivi 2014/17/EL artikli 14 lõiget 6 direktiivis 2014/17/EL artikli 3 lõikes 2 loetletud lepingute suhtes?

- b) Direktiivi 2023/2225/EL art-d 26 ja 27 nende krediidilepingute suhtes, mis on kõnealuse direktiivi art 2(2) alusel selle kohaldamisalast välja jäetud.

Direktiivi 2023/2225/EL art 2(2) kohaselt ei kohaldu nimetatud direktiiv järgmiste lepingute suhtes:

- 1) krediidilepingud, mis on tagatud kas hüpoteegiga või muu võrreldava tagatisega, mida liikmesriigis tavaliselt kinnisasjale seatakse, või kinnisasjaga seotud õigusega;
- 2) krediidilepingud, mille eesmärk on maa või olemasoleva või projekteeritava ehitise, sealhulgas kaubandus-, äri- või kutsetegevuse eesmärgil kasutatavate ruumide, omandiõiguse omandamine või säilitamine;
- 3) krediidilepingud, mille krediidi kogusumma on suurem kui 100 000 eurot;
- 4) krediidilepingud, mille puhul annab tööandja krediiti oma töötajatele kõrvaltegevusena ja mille kohaselt pakutakse krediiti kas intressivabalt või krediidi kulukuse aastamääraga, mis on kehtivast turumäärast madalam ja mida ei pakuta üldsusele;
- 5) krediidilepingud, mis sõlmitakse direktiivi 2014/65/EL artikli 4 lõike 1 punktis 1 määratletud investeerimisühingutega või määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 1 määratletud krediidasutustega, et võimaldada investoril teostada tehinguid seoses ühe või mitme direktiivi 2014/65/EL I lisa C jaos loetletud finantsinstrumendiga, kui krediidiandjaks olev investeerimisühing või krediidasutus on sellise tehingu osaline;
- 6) krediidilepingud, mis sõlmitakse kohtus või muus ametiasutuses saavutatud kokkuleppe tulemusena;
- 7) rendi- või liisingulepingud, mille puhul ei lepingus endas ega eraldi lepingus ei kehtestata kohustust ega võimalust lepingu ese välja osta;
- 8) tasumise edasilükkamine, mille puhul i) kauba tarnija või teenuse osutaja annab, ilma et kolmas isik pakuks krediiti, tarbijale aega kõnealuse tarnija tarnitud kauba või teenuse osutaja osutatud teenuse eest tasumiseks; ii) ostuhind tasutakse intressivabalt ja muude tasudeta ning üksnes tarbija makstavate piiratud tasudega maksete hilinemise korral vastavalt riigisisesele õigusele, ning iii) tasuda tuleb täies ulatuses 50 päeva jooksul alates kauba tarnimisest või teenuse osutamisest.

Tasumise edasilükkamise puhul, mida pakuvad kaupade tarnijad või teenuste osutajad, kes ei ole soovitusel 2003/361/EÜ määratletud mikro-, väikesed või keskmise suurusega ettevõtjad, kui sellised kaupade tarnijad või teenuse osutajad pakuvad direktiivi (EL) 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punkti b tähenduses infoühiskonna teenuseid, mis seisneb tarbijatega kaupade müügiks või teenuste osutamiseks kauglepingute sõlmimises direktiivi 2011/83/EL artikli 2 punkti 7 tähenduses, kohaldatakse direktiivi reguleerimisalast väljajätmist üksnes juhul, kui on täidetud järgmised tingimused: i) kolmas isik ei paku ega osta krediiti; ii) tasuda tuleb täies ulatuses 14 päeva jooksul alates kauba tarnimisest või teenuse osutamisest, ning iii) ostuhind tasutakse intressivabalt ja muude tasudeta ning üksnes tarbija makstavate piiratud tasudega maksete hilinemise korral vastavalt riigisisesele õigusele;

- 9) krediidilepingud, mis on seotud olemasoleva võla tasumise tasuta edasilükkamisega;
- 10) krediidilepingud, mille puhul nõutakse tarbijalt krediidiandja kasuks esemelise tagatise andmist ja mille kohaselt tarbija vastutus piirdub rangelt selle tagatiseks oleva esemega;
- 11) krediidilepingud, mis on seotud piiratud hulga laenusaaajatele seadusjärgselt ja üldistes huvides antavate laenudega ja mis on turul kehtivatest madalamate laenuintressidega või

intressivabad või sõlmitud muudel tingimustel, mis on tarbijale soodsamad turul kehtivatest tingimustest;

- 12) krediidilepingud, mis on kehtivad 20. novembril 2026; artikleid 23 ja 24, artikli 25 lõike 1 teist lauset, artikli 25 lõiget 2 ning artikleid 28 ja 39 kohaldatakse siiski kõigi tähtajatute krediidilepingute suhtes, mis on kehtivad 20. novembril 2026.

Küsimus: kas peate finantsteenuste kaugturstuse direktiivi art 16b asemel vajalikuks kohaldada direktiivi 2023/2225/EL artikleid 26 ja 27 direktiivis 2023/2225/EL artikli 2 lõikes 2 loetletud lepingute suhtes?

5) Enne lepingust taganemist osutatud teenuse eest tasumine

Finantsteenuste kaugturstuse direktiivi art-ga 1(4) lisatakse direktiivi 2011/83/EL uus artikkel 16c, mis reguleerib enne lepingust taganemist osutatud teenuse eest tasumist. Art 16c(1) sätestab, et kui tarbija kasutab art 16b kohast taganemisõigust, nõutakse temalt tasumist üksnes nende teenuste eest, mida kaupleja on kauglepingu kohaselt tegelikult osutanud. Tarbija tasub nende teenuste eest põhjendamatut viivitusteta. Tasutav summa ei tohi seejuures olla:

- a) suurem kui summa, mis on proportsionaalne juba osutatud teenuse osaga võrreldes kauglepingu kogumahuga; ning
- b) mingil juhul selline, et seda saaks käsitada leppetrahvina.

Art 16c(2) kohaselt võivad aga liikmesriigid ette näha, et tarbijalt ei saa nõuda ühegi summa tasumist kindlustuslepingust taganemise eest.

Küsimus: kas peate vajalikuks näha erandina ette, et tarbijalt ei saa nõuda mitte ühegi summa tasumist olukorras, kus tarbija on taganenud kindlustuslepingust?

6) Piisavate selgituste andmine

Finantsteenuste kaugturstuse direktiivi art-ga 1(4) lisatakse direktiivi 2011/83/EL uus artikkel 16d, mis reguleerib piisavate selgituste andmist. Nii peavad liikmesriigid art 16d(1) kohaselt tagama, et kauplejatelt nõutakse tarbijale piisavate selgituste esitamist pakutavate finantsteenuste lepingute kohta, et võimaldada tarbijal hinnata, kas pakutav leping ja lisateenused on tema vajaduste ja rahalise olukorra seisukohast sobilikud. Sellised selgitused esitatakse tarbijale tasuta enne lepingu sõlmimist ning selgitused sisaldavad järgmisi elemente:

- a) nõutav lepingueelne teave;
- b) pakutava lepingu, sealhulgas võimalike lisateenuste põhiomadused;
- c) konkreetne mõju, mis pakutaval lepingul võib tarbijale olla, sealhulgas asjakohasel juhul tarbija maksekohustuse täitmata jätmise või makse hilinemise tagajärjed.

Samas sätestab art 16d(2), et liikmesriigid võivad täpsustada artikli 16d lõikes 1 osutatud selgituste andmise viisi ja ulatust, kusjuures liikmesriigid võivad kohandada selgituste andmise viisi ja ulatust vastavalt finantsteenuse pakkumise asjaoludele, isikule, kellele seda pakutakse, ja pakutava finantsteenuse laadile.

Oluline on siinjuures juhtida tähelepanu art 16d lõikele 5 ehk kui finantsteenuse osutamisele kohalduvad juba muus liidu õigusaktis sisalduvad normid piisavate selgituste andmise kohta, kohaldatakse finantsteenuste suhtes ainult kõnealuse liidu õigusakti norme selgituste kohta, kui kõnealuses liidu õigusaktis ei ole sätestatud teisiti.

Küsimus: kas peate artikli 16d lõikes 1 osutatud selgituste andmise viisi ja ulatuse sellist täpsustamist vajalikuks?

7) Täiendav kaitse internetipõhiste kasutajaliideste puhul

Finantsteenuste kaugturstuse direktiivi art-ga 1(4) lisatakse direktiivi 2011/83/EL uus artikkel 16e, millega kehtestatakse täiendav tarbijate kaitse internetipõhiste kasutajaliideste puhul. Selliselt sätestab art 16e(1), et ilma et see piiraks direktiivi 2005/29/EÜ ja määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et kauplejad ei kujunda, korralda ega käita finantsteenuste kauglepingute sõlmimisel oma internetipõhiseid kasutajaliideseid (nagu need on määruse (EL) 2022/2065 artikli 3

punktis m) viisil, millega petetakse nende teenuse saajaks olevaid tarbijaid või manipuleeritakse nendega või muul viisil moonutatakse või kahjustatakse oluliselt tarbijate suutlikkust teha vabu ja teadlikke otsuseid. Eelkõige võtavad liikmesriigid vastu meetmed, mis kooskõlas liidu õigusega käsitlevad vähemalt ühte järgmistest kauplejate tavadest:

- a) teatavate valikuvõimaluste suurem esiletoomine kaupleja teenuse saajaks oleva tarbija otsust küsides;
- b) korduv taotlemine, et kaupleja teenuse saajaks olev tarbija teeks valiku, mis on juba tehtud, eriti kuvades kasutajakogemust häirivaid hüpikaknaid, või
- c) teenuse lõpetamise selle kasutajaks registreerumisest keerukamaks tegemine.

Samas sätestab art 16e(2), et liikmesriigid võivad kehtestada või säilitada rangemaid nõudeid seoses artikli 16e lõikes 1 sätestatud kauplejatele esitatavate nõuetega, kui need nõuded on kooskõlas EL-i õigusega.

Küsimus: kas peate selliseid rangemaid nõudeid vajalikuks?

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Karl Joonas Kendla
Nõunik

Lisaadressaadid:

Finantsinspeksioon
Eesti Kindlustusseltside Liit
Eesti Kindlustusmaaklerite Liit
Finance Estonia
Eesti Pangaliit
Eesti Juristide Liit
Eesti Advokatuur
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit
Eesti Tarbijakaitse Liit
Eesti Suurettevõtjate Assotsiatsioon
Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon
Eesti E-kaubanduse Liit
Eesti Kaupmeeste Liit
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
Riigikohus
Tallinna Ringkonnakohus
Tartu Ringkonnakohus
Harju Maakohus Tallinna kohtumaja
Viru Maakohus
Tartu Maakohus
Pärnu Maakohus
Tartu Ülikooli õigusteaduskond
Tallinna Ülikooli Ühiskonnateaduste Instituut
Tallinna Tehnikaülikooli õiguse instituut

Eesti Pank

Karl Joonas Kendla 5878 9259
KarlJoonas.Kendla@just.ee